

Протокол № 3 від 16 грудня 2019 р.
Засідання міжкафедрального наукового семінару
на тему «Обговорення структури та змісту освітньо-наукових програм
«Екологія» (спеціальність 101 Екологія) та «Біологія» (091
Біологія) зі стейкхолдерами»

Присутні: декан БЕФ, проф. Севериновська О.В., зав. каф. біохімії та фізіології Ушакова Г.О., доценти каф. біохімії та фізіології Дьомшина О.О. та Хоменко О.М., зав. каф. фізіології та інтродукції рослин Лихолат Ю.В., проф. каф. фізіології та інтродукції рослин Зайцева І.О., проф. каф. фізіології та інтродукції рослин Юсипіва Т.І., зав. каф. зоології та екології Пахомов О.Є., проф. каф. зоології та екології Кунах О.М., доц. каф. зоології та екології Бобильов Ю.П., зав. каф. геоботаніки, ґрунтознавства та екології Горбань В.А., зав. каф. загальної біології та водних біоресурсів Маренков О.М., доц. каф. загальної біології та водних біоресурсів Шарамок Т.С., зав. каф. мікробіології, вірусології та біотехнології Скляр Т.В., доц. каф. мікробіології, вірусології та біотехнології Гаврилук В.Г., аспіранти за ОНП «Екологія» за спеціальністю 101 Екологія Бондарєв Д.Л., Ганжа Д.С. (наукові співробітники природного заповіднику «Дніпровсько-Орільський»), Гуслистий А.О., Козак В.М., Жукова Ю.О., Шамрай М.В., аспіранти навчання за ОНП «Біологія» за спеціальністю 091 Біологія Корженевська П.О., Нестеренко О.С., Муравйова Д.В., Довбань О.О., Сила Б.С., Павленко Г.Ю. Директор з розвитку Науково-Виробничого Підприємства «ЕКО КУЛЬТУРА» Балдін А.О., директор ТОВ «Біо Захист» Побиванець Р.Г., Директор НДІ біології ДНУ, к.б.н. Іванько І.А.

Слухали: гарантів ОНП проф. Пахомова О.Є. та проф. Ушакову Г.О.
Про структуру та зміст освітньо-наукових програм 101 Екологія та 091 Біологія для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Виступили: Декан БЕФ, проф. Севериновська О.В. Шановні присутні, сьогодні ми зібрались, щоб обговорити зміст та структуру ОНП 101 Екологія та 091 Біологія з представниками стейкхолдерів. Важливим критерієм якості освітніх програм являється урахування позицій та потреб потенційних роботодавців під час формулювання цілей ОП та програмних результатів навчання.

Здобувач 4 року заочної форми навчання ОНП «Екологія» Бондарєв Д.Л., науковий співробітник природного заповіднику «Дніпровсько-Орільський». Я хочу зазначити, що з самого початку формування ОНП «Екологія» у 2016 р., коли ми з Дмитром Ганжою планувати вступати до аспірантури на навчання, нас запрошували на засідання випускових кафедр зоології та екології і геоботаніки, ґрунтознавства та екології з метою узгодження з нами структури та змісту ОНП, її цілей та завдань. У травні 2019 р. я також приймав участь в обговоренні компетентностей та

програмних результатів навчання за ОНП. Тоді я висловив нашу загальну думку. Ми запропонували до переліку фахових компетентностей програми ввести здатність використовувати сучасні досягнення в галузі екології при вирішенні регіональних проблем під час проведення досліджень. Також, за нашою пропозицією, до переліку вибірових компонент циклу професійної підготовки ОНП були введені дисципліни «Оцінка стану екосистем та їх компонентів» та «Просторова організація біогеоценозів», які забезпечують необхідне підґрунтя професійної діяльності еколога. Також нами було запропоновано для засвоєння сучасних методів аналізу екосистем до дисципліни «Оцінка стану екосистем та їх компонентів» внести тему «Оцінка стійкості екосистем».

Директор з розвитку Науково-Виробничого Підприємства «ЕКО КУЛЬТУРА» Балдін А.О. Інтереси НВП «Еко Культура» також враховано в структурі ОНП «Екологія». Я запропонував до змісту дисципліни «Роль тварин у біогеоценозах» внести тему «Типи взаємодій тварин у біогеоценозах в аспекті боротьби зі шкідниками», яка відповідає професійній спрямованості нашого підприємства. НВП «Еко Культура» вже не перший рік співпрацює з ДНУ, ми заключили угоду про науково-технічне співробітництво, велика кількість випускників-екологів ДНУ працевлаштовані саме у нас, я сам також являюсь випускником магістратури ДНУ за спеціальністю «Екологія». Тому ми дуже зацікавлені у подальшому співробітництві. І тому у червні 2019 року здобувачка Жукова Юлія була запрошена на екскурсію на підприємство з метою її ознайомлення з потенційним місцем подальшого працевлаштування.

Директор ТОВ «Біо Захист» Побиванець Р.Г.

Сучасна система вищої освіти стає все більше зорієнтованою на студентоцентричний підхід, тому необхідні чутливі інструменти забезпечення прозорості та швидкого реагування на виклик часу. Діюча програма підготовки док торів філософії за спеціальностями 101 Екологія та 091 Біологія в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара є саме таким інструментом. Професіоналізм та компетентність розробників ОНП не викликає сумнівів. Використаний ними компетентнісний підхід до проектування програми шляхом реалізації тісного зв'язку зовнішніх цілей вищої освіти та навчальних дисциплін засвідчує піклування про якість освіти та є підґрунтям для створення дійсної системи для внутрішнього її забезпечення.

ОНП розроблені з урахуванням вимог ринку праці до зазначених спеціальностей. ОНП складені логічно. Чітко визначені як загальні, так і фахові компетентності, які формуються під час засвоєння дисциплін. Дисципліни навчального плану, які наведені в освітньо-науковій програмі відображають актуальні цих галузей теми. У програмі визначені зміст та місце окремих дисциплін в структурі основної освітньої програми.

Навчальні плани підготовки ОНП повністю відповідає завданням. Послідовність вивчення дисциплін, перелік то обсяг обов'язкових та

вибіркових дисциплін відповідають структурно-логічній схемі. Засвоєння ОНП сприяє забезпеченню програмних результатів навчання і, на мою думку, виправдає очікування стекхолдерів.

Кадрове забезпечення відповідає профілю дисциплін, що викладаються. До викладання і практики залучаються особи з досвідом практичної роботи за спеціальностями. ОНП мають достатній рівень матеріально-технічної забезпеченості. Вважаю, що освітньо-наукова програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 101 екологія та 091 Біологія відповідає сучасним вимогам для підготовки конкурентно спроможних спеціалістів для ЗВО та науково-дослідних установ.

Декан БЕФ, проф. Севериновська О.В.

Дякую шановним стейкхолдерам за відповіді і пропоную обговорити ще один дуже важливий аспект – це залученість стейкхолдерів до процесу викладання на ОНП.

Директор з розвитку Науково-Виробничого Підприємства «ЕКО КУЛЬТУРА» Балдін А.О. З Вашого дозволу я продовжу. Протягом декількох років я досить регулярно проводжу заняття зі студентами та аспірантами спеціальності Екологія. Я розповідаю їм про специфіку роботи нашого підприємства, про останні розробки в галузі біологічних методів боротьби зі шкідниками. Також разом з моїм колишнім науковим керівником Кунах Ольгою Миколаївною ми готуємо до видання навчальний посібник для аспірантів, у який увійшли результати моїх досліджень з просторового розподілу властивостей ґрунтів. Сподіваюсь, він стане у нагоді аспірантам.

Здобувач 4 року заочної форми навчання ОНП «Екологія» Бондарєв Д.Л., науковий співробітник природного заповіднику «Дніпровсько-Орільський». Співробітники природного заповіднику «Дніпровсько-Орільський» також залучені до активної співпраці з аспірантами, оскільки значна кількість наукових досліджень аспірантів ОНП «Екологія» проводиться саме на базі заповіднику. Співробітники проводять екскурсії для аспірантів, надають їм консультації, допомагають з визначенням рослин. Сподіваюсь, що досвід, отриманий мною під час проходження «Викладацької практики», допоможе у майбутньому також проводити заняття для аспірантів.

Директор НДІ біології ДНУ, к.б.н. Іванько І.А.

Найважливішим завданням вищої освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, особливо для самої вищої освіти. ДНУ імені Олесея Гончара успішний ЗВО, має багаторічний досвід і потужний кадровий потенціал та наукову базу аби готувати кадри вищої кваліфікації. Освітньо-наукова програма за спеціальністю 091 «Біологія» підготовки докторів філософії встановлює необхідний рівень теоретичних знань, умінь, навичок компетентностей і достатній для розв'язання комплексних проблеми в галузі

професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики. Компетентності, визначені в запропонованій ОНП розділені на загальні і фахові, останні носять практичний характер і необхідні для професійної діяльності майбутніх фахівців.

В НДІ біології на сьогодні працюють майже всі випускники, що проходили навчання в аспірантурі ДНУ, і я можу казати про високий сучасний рівень підготовки фахівців в області біології.

Програма складена на високому методичному рівні у відповідності із Законом України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014. та відповідає потребам регіону у підготовці кадрів вищої кваліфікації і перспективам розвитку науки.

Аспірант Нестеренко О.С.:

Було б доцільно увести вибіркочу дисципліну “Біологічні ритми”. Дисципліна дасть можливість аспірантам враховувати специфіку функціонування організмів (включаючи її водні форми) у різні часові моменти протягом доби, сезону, року в цілому. Врахування нерівномірності активності тварин у часі, специфіка проявів міграцій у просторі (водній товщі зокрема) дозволить вибирати певні моменти біологічного ритму органу або організму при з'ясуванні їх стійкості до регулярних або навіть непередбачуваних зовнішніх негативних антропогенних впливів, включаючи радіаційні, токсикологічні, бактеріальні тощо. Вивчення дисципліни допоможе знаходити адекватні часові інтервали, при яких орган чи організм в цілому буде знаходитись на рівні максимальної або мінімальної продуктивності. Знання внутрішніх біологічних ритмів на різних щаблях ієрархії живого (починаючи від клітинного рівня) можна буде використовувати аспірантами при прогнозуванні стану популяцій та екосистем різної складності.

Завідувач кафедрою загальної біології та водних біоресурсів Маренков О.М.

Раціональним та результативним є рішення про опанування аспірантами курсу «Філософія та наукова етика», що принципово впливає на гуманітарну підготовку аспірантів, наближену до професійних потреб.

«Елективний курс сучасної біології» та «Системний аналіз в біології» - обов'язкові курси, що забезпечують якісну фахову підготовку з біологічних дисциплін, а також інтегрують знання отримані аспірантами раніше. Важливо, що за освітньою програмою аспіранти отримують базові знання щодо інноваційної діяльності, що має сприяти практичному впровадженню наукових знань в новітні технології. У цьому сенсі планується активніше залучати до викладання стейкхолдерів, та розширити практику проведення таких сумісних міжкафедральних семінарів, або круглих столів.

ОНП підготовки докторів філософії передбачає сучасні фахові дисципліни за вільним вибором, що дозволяє аспірантам отримати нові знання та

компетенції, які сприятимуть їх професійному зростанню. В цілому програма має всі необхідні освітні та змістовні складові для високоякісної підготовки фахівців.

Отже, хочу наголосити, що рівень підготовки аспірантів на біолого-екологічному факультеті в ДНУ завжди був і залишається на високому рівні, що дозволяє фахівцям бути конкурентно спроможними на ринку праці та займати посади у НДІ, ЗВО, з легкістю знаходити достойну роботу та професійно рости і розвиватись упродовж всього життя.

**Голова міжкафедрального наукового семінару
Біолого-екологічного факультету
декан БЕФ, проф.**

Севериновська О.В.